

ЗМІСТ

ВСТУП (Шишка Р. Б.)	3
СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	5
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	8
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ (Шишка Р. Б.)	12
1. Поняття зобов'язання	13
2. Елементи зобов'язання	16
3. Множинність учасників в зобов'язаннях	20
4. Види зобов'язань	21
5. Підстави виникнення зобов'язань	33
Контрольні питання	36
Глава 2. ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНЕ ПРАВО В УКРАЇНІ (Шишка Р. Б.)	37
1. Поняття зобов'язального права	38
2. Система зобов'язального права	42
3. Проблеми зобов'язального права	45
Контрольні питання	47
Глава 3. ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ (Шишка Р. Б.)	48
1. Поняття виконання зобов'язань	49
2. Принципи виконання зобов'язань (Разом з Резніченко С. В.)	51
3. Сторони виконання зобов'язань	55
4. Предмет, спосіб, строк виконання зобов'язання	63
Контрольні питання	69
Глава 4. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ (Шишка О. Р.)	70
1. Поняття і види забезпечення виконання зобов'язань	71
2. Неустойка	81
3. Поруча	89
4. Гарантія	97
5. Завдаток	106
6. Застава	110
7. Довірча власність	116
8. Притримання (Греков Є. А.)	118
9. Рахунок ескроу (Шишка Р. Б.)	120
Контрольні питання	122

Глава 5. ПРИПИНЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ (Фелик В. І.)	123
1. Поняття та система підстав припинення зобов'язань.....	123
2. Характеристика загальних способів припинення зобов'язання.....	126
<i>Контрольні питання</i>	134
Глава 6. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ (Шишка Р. Б.)	135
1. Поняття цивільного правопорушення.....	136
2. Поняття цивільно-правової відповідальності.....	143
3. Принципи та функції цивільно-правової відповідальності....	149
4. Форми і види цивільно-правової відповідальності	153
5. Звільнення від цивільно-правової відповідальності	160
6. Зміна розміру цивільно-правової відповідальності та її об'єкти.....	164
<i>Контрольні питання</i>	166
Глава 7. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ДОГОВІР (Шишка Р. Б.)	167
1. Теоретичні конструкції цивільно-правового договору.....	168
2. Договори у зарубіжному праві (Ткалич М. О.)	173
3. Поняття і значення договору	176
4. Свобода договору в цивільному праві.....	182
5. Зміст і форма договору	185
6. Характеристика договорів.....	192
7. Види договорів	202
8. Виконання договорів (Гуйван П. Д.)	203
<i>Контрольні питання</i>	206
Глава 8. УКЛАДЕННЯ, ЗМІНА І РОЗІРВАННЯ ДОГОВОРУ (Шишка Р. Б.)	207
1. Укладення договору (разом з Резніченко С. В.).....	207
2. Загальний порядок укладення договору	210
3. Припинення цивільно-правових договорів.....	214
4. Зміна та розірвання договору	215
5. Наслідки зміни та розірвання договору	218
<i>Контрольні питання</i>	219
Глава 9. ДОГОВІР КУПІВЛІ-ПРОДАЖІ (Шишка Р. Б.).....	220
1. Типологічна характеристика та класифікація договорів про передачу майна у власність	221

2. Зміст договорів на відчуження товару у власність	223
3. Поняття та характеристика договору купівлі-продажу	225
4. Умови договору купівлі-продажу	226
5. Сторони договору купівлі-продажу	227
6. Відповідальність сторін за договором купівлі-продажу	231
<i>Контрольні питання</i>	233

Глава 10. ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДІВ ДОГОВОРУ

КУПІВЛІ ПРОДАЖУ (Шишка Р. Б.).....234

1. Види договору купівлі-продажу та специфіка окремих з них.....	236
2. Договір роздрібної купівлі-продажу	238
3. Договір купівлі-продажу у розстрочку (Рябченко Ю. Ю.).....	245
4. Продаж майна з аукціонів (публічних торгів).....	249
5. Публічні закупівлі (Лазарев А. А.).....	252
6. Поняття і джерела e-commerce (Гоголіна Г. В.).....	254
7. Правовий становище учасників e-commerce.....	262
8. Правовий режим комерційного повідомлення	264
9. Купівля-продаж у в зовнішньоекономічному обігу (Мічурін Є. О.).....	266
<i>Контрольні питання</i>	267

Глава 11. ДОГОВІР МІНИ

1. Поняття та характеристика договору міни (Шишка Н. В.).....	269
2. Сторони договору міни.....	271
3. Договір міни житла	273
4. Договір бартеру	274
5. Обмін за системою trade in (Шишка Р. Б.)	277
<i>Контрольні питання</i>	279

Глава 12. ДОГОВІР ДАРУВАННЯ (Шишка Р. Б.).....280

1. Поняття та характеристика договору дарування	281
2. Види договору дарування	283
3. Сторони договору дарування: їх права та обов'язки	285
4. Укладення договору дарування.....	287
5. Договір пожертви (донатства) (Давиденко О. А.).....	292
6. Зміна та розірвання договору дарування.....	296
<i>Контрольні питання</i>	298

Глава 13. ДОГОВІР РЕНТИ (Мудрицька К. О.)	299
1. Поняття та характеристика договору ренти	300
2. Зміст договору ренти	301
3. Правове становище сторін за договором ренти	304
4. Припинення договору ренти.....	305
5. Види договору ренти	306
<i>Контрольні питання</i>	307
Глава 14. ДОГОВІР ДОВІЧНОГО	
УТРИМАННЯ (ДОГЛЯДУ) (Шишка О. Р., Шишка Н. В.)	308
1. Поняття та характеристика договору	
довічного утримання (догляду).....	308
2. Форма договору довічного утримання (догляду)	313
3. Сторони договору довічного утримання (догляду)	316
4. Права та обов'язки сторін за договором	
довічного утримання (догляду).....	319
5. Виконання договору довічного утримання (догляду).....	322
6. Припинення договору довічного утримання (догляду)	324
<i>Контрольні питання</i>	328
Глава 15. ДОГОВІР НАЙМУ (ОРЕНДИ) (Шишка Р. Б.).....	329
1. Договір найму як класична конструкція договірних права....	330
2. Правове регулювання договору найму (оренди)	334
3. Поняття та характеристика договору найму (оренди)	340
4. Сторони договору найму (оренди).....	343
5. Види договору найму (оренди)	344
6. Зміст договору найму (оренди).....	347
7. Припинення договору найму (оренди)	
та відповідальність за його порушення	351
<i>Контрольні питання</i>	353
Глава 16. ДОГОВІР ПРОКАТУ (Резніченко С. В., Ольховик Л. А.).....	354
1. Поняття та характеристика договору прокату	354
2. Сторони договору прокату	356
3. Ризики, що пов'язані із застосуванням	
договору прокату транспортного засобу	357
<i>Контрольні питання</i>	359
Глава 17. ДОГОВІР НАЙМУ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК	
(Мілімко Л. В., Бондар О. Г.)	360
1. Поняття та юридична природа найму земельних ділянок	361

2. Характеристика договору найму земельних ділянок та права на земельну частку (пай).....	363
3. Сторони договору найму земельних ділянок, їх права та обов'язки	366
4. Предмет договору найму земельних ділянок	368
5. Форма договору найму земельних ділянок та права на земельну частку (пай).....	369
6. Порядок укладення договору найму земельних ділянок.....	371
7. Зміна, припинення та розірвання договорів оренди землі	372
8. Оренда земель лісів (<i>Шишка Р. Б., Глобенко І. О.</i>).....	375
<i>Контрольні питання</i>	377

Глава 18. ДОГОВІР НАЙМУ БУДІВЛІ АБО ІНШОЇ КАПІТАЛЬНОЇ СПОРУДИ (*Резніченко С. В., Резніченко А. С.*)378

1. Поняття та юридична природа оренди будівлі або іншої капітальної споруди	379
2. Сторони договору найму будівлі або іншої капітальної споруди їх права та обов'язки	381
3. Зміст договору найму будівлі або іншої капітальної споруди...	382
4. Форма договору найму будівлі або іншої капітальної споруди	386
5. Порядок укладення договору найму будівлі або іншої капітальної споруди	388
6. Зміна, припинення та розірвання договорів оренди будівлі або іншої капітальної споруди	391
<i>Контрольні питання</i>	392

Глава 19. НАЙМ (ОРЕНДА) ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ (*Резніченко С. В., Маковій В. П.*).....393

1. Поняття та предмет договору найму (оренди) транспортного засобу.....	393
2. Особливості договору найму (оренди) транспортного засобу та його види.....	395
3. Відповідальність за порушення умов договору та пошкодження транспортного засобу	398
<i>Контрольні питання</i>	399

Глава 20. ДОГОВІР ЛІММЗИНГУ (*Мельник О. О.*).....400

1. Поняття та предмет договору лізингу	400
2. Види та форми договору лізингу	404

3. Сторонами договору лізингу.	
Права та обов'язки сторін у договорі лізингу	406
Контрольні питання	409

Глава 21. ДОГОВІР НАЙМУ ЖИТЛА

(Галянтюк М. К., Шишка Р. Б.)	410
1. Поняття та характеристика договору найму (оренди) житла ..	411
2. Види договору найму (оренди) житла	414
3. Сторони договору найму (оренди) житла	418
4. Зміст договору найму (оренди) житла	422
5. Права та обов'язки сторін за договором найму житла	426
6. Сплата комунальних послуг (Лазарев А. А.)	430
7. Припинення договору найму (оренди) житла	433
8. Відповідальність сторін за договором найму (оренди) житла	434
9. Найм житла із житлового фонду соціального призначення....	436
Контрольні питання	443

Глава 22. ДОГОВІР ПОЗИЧКИ (Резніченко С. В., Ольховик Л. А.)

1. Поняття та предмет договору позички.....	444
2. Сутнісні ознаки та зміст договору позички	448
3. Відповідальність за порушення умов договору та припинення договору позички	451
Контрольні питання	452

Глава 23. ДОГОВІР ПІДРЯДУ.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ (Гриняк А. Б., Шишка Р. Б.)	453
1. Поняття та характеристика договору підряду	454
2. Зміст договору підряду	455
3. Сторони договору підряду.....	458
4. Права та обов'язки сторін договору підряду	459
5. Види договору підряду	463
6. Відповідальність сторін за порушення договору підряду.....	463
Контрольні питання	465

Глава 24. ПОБУТОВИЙ ПІДРЯД (Пленюк М. Д., Євко В. Ю.).....

1. Поняття та характеристика договору побутового підряду	467
2. Зміст договору побутового підряду	469
3. Сторони у договорі побутового підряду.....	472

4. Відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання договору побутового підряду	475
<i>Контрольні питання</i>	479
Глава 25. БУДІВЕЛЬНИЙ ПІДРЯД (<i>Гриняк А. Б.</i>)	480
1. Поняття та характеристика договору будівельного підряду....	481
2. Система договорів в капітальному будівництві	483
3. Зміст договору будівельного підряду	485
4. Права та обов'язки сторін за договором будівельного підряду	490
5. Відповідальність сторін за договором будівельного підряду ..	497
<i>Контрольні питання</i>	500
Глава 26. ДОГОВОРИ РЕМОНТУ ТА ДИЗАЙНУ	
(<i>Шишка Р. Б., Шишка О. Р.</i>)	501
1. Поняття і характеристика договору ремонту.....	502
2. Види договору ремонту	504
3. Зміст договору ремонту	507
4. Відповідальність за договором ремонту	510
5. Договір тюнінгу	513
6. Договір на проведення ландшафтних та дизайнерських робіт	517
<i>Контрольні питання</i>	520
Глава 27. ПІДРЯД НА ПРОЕКТНІ ТА ПОШУКОВІ РОБОТИ (<i>Антонюк О. І., Шишка І. Р.</i>).....	521
1. Поняття та характеристика договору підряду на проведення проектних та пошукових робіт	522
2. Сторони договору підряду на проведення проектних та пошукових робіт.....	523
3. Права та обов'язки сторін за договором підряду на проведення проектних та пошукових робіт	525
4. Відповідальність сторін за договором підряду на проведення проектних та пошукових робіт	530
<i>Контрольні питання</i>	532
Глава 28. ДОГОВІР НА ВИКОНАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ АБО ДОСЛІДНО-КОНСТРУКТОРСЬКИХ ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РОБІТ (<i>Жорнокуй Ю. М.</i>)	533
1. Поняття та характеристика договору на виконання НДДКР ...	535
2. Сторони, зміст та укладення договору на виконання НДДКР....	536

3. Виконання договорів на виконання НДДКР	541
4. Відповідальність сторін за договором на виконання НДДКР ..	543
5. Договір на проведення оцінки майна	545
<i>Контрольні питання</i>	547

Глава 29. ДОГОВОРИ ПРО НАДАННЯ ПОСЛУГ (Шишка Р. Б.) 548

1. Поняття, значення та характеристика договорів про надання послуг	549
2. Система договорів про надання послуг.....	553
3. Зміст та форма договорів про надання послуг	557
4. Відповідальність сторін за договором з надання послуг	560
<i>Контрольні питання</i>	561

Глава 30. ДОГОВІР ПРО НАДАННЯ ОПЛАТНИХ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ (Амеліна А. С., Шишка Р. Б.)..... 562

1. Поняття та особливості договору про надання оплатних медичних послуг.....	565
2. Правила укладання договору про надання оплатних медичних послуг.....	571
3. Форма договору про надання оплатних медичних послуг	576
4. Сторони договору про надання оплатних медичних послуг ...	577
5. Строк дії договору про надання оплатних медичних послуг ..	579
6. Відповідальність за договором про оплатне надання медичних послуг	580
<i>Контрольні питання</i>	581

Глава 31. ДОГОВІР ПЕРЕВЕЗЕННЯ (Самойленко Г. В., Шишка Р. Б.) 582

1. Поняття та види перевезень.....	583
2. Поняття та характеристика і система договорів перевезень...	585
3. Договір перевезення пасажирів	586
4. Договір перевезення вантажу	594
5. Поняття та характеристика договору чартеру	603
6. Договори між транспортними організаціями про організацію перевезень	604
<i>Контрольні питання</i>	605

Глава 32. ДОГОВІР ТРАНСПОРТНОГО ЕКСПЕДИРУВАННЯ (Шишка Р. Б.)..... 606

1. Поняття та види транспортно-експедиційних послуг.....	607
--	-----

2. Договір транспортного експедирування та його характеристика	609
3. Права та обов'язки сторін за договором транспортного експедирування	611
4. Відповідальність експедитора та клієнта (Полтавський О.В.)	612
Контрольні питання	613
Глава 33. ДОГОВІР ЗБЕРІГАННЯ (Батожська О. В., Шишка Р. Б.)	614
1. Загальні положення про договір зберігання	615
2. Сторони договору зберігання	619
3. Зміст договору зберігання	620
4. Види договору зберігання	622
5. Права та обов'язки сторін за договором зберігання	628
6. Відповідальність сторін за договором зберігання	632
Контрольні питання	636
Глава 34. ДОГОВІР СТРАХУВАННЯ (Христинченко Н. П.)	637
1. Поняття страхування	639
2. Договір страхування та його характеристика	640
3. Зміст та форма договору страхування	642
4. Сторони в договорі страхування	643
5. Припинення договору страхування	646
Контрольні питання	647
Глава 35. ДОГОВІР ДОРУЧЕННЯ (Дідук А. Г.)	648
1. Поняття і елементи договору доручення	648
2. Сторони договору доручення	649
3. Зміст та виконання договору доручення	650
4. Права та обов'язки сторін за договором доручення	651
5. Припинення договору доручення	652
6. Різновиди договору доручення	653
Контрольні питання	665
Глава 36. ДОГОВІР З НАДАННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ (Харь І. О.)	666
1. Поняття та характеристика договору туризму	667
2. Систематизація і класифікація договорів в сфері туризму	669
3. Поняття, елементи договору з надання туристичних послуг ..	672
4. Сторони договору з надання туристичних послуг їх права та обов'язки за договором з надання туристичних послуг	678

5. Припинення договору з надання туристичних послуг.....	680
6. Відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання договору.....	684
<i>Контрольні питання</i>	686
Глава 37. ДОГОВІР КОМІСІЇ (Ткалич М. О.)	688
1. Поняття та характеристика договору комісії	689
2. Сторони договору комісії	690
3. Зміст договору комісії	692
4. Права та обов'язки сторін за договором комісії	693
5. Договір субкомісії	694
6. Відповідальність сторін за договором комісії	695
7. Договір консигнації.....	695
<i>Контрольні питання</i>	697
Глава 38. ДОВІРЧЕ УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ (Шишка О. Р.)	698
1. Поняття та характеристика договору довірчого управління майном.....	698
2. Сторони договору довірчого управління майном	703
3. Зміст договору довірчого управління майном	705
4. Права та обов'язки сторін за договором довірчого управління майном.....	707
5. Відповідальність за порушення зобов'язань за договором управління майном	709
<i>Контрольні питання</i>	711
Глава 39. ДОГОВІР ПОЗИКИ (Шишка Р. Б.).....	712
1. Поняття та характеристика договору позики	713
2. Укладання договору позики та його умови.....	714
3. Права та обов'язки сторін за договором позики	717
4. Відповідальність сторін за договором позики.....	719
<i>Контрольні питання</i>	722
Глава 40. КРЕДИТНИЙ ДОГОВІР (Шишка Р. Б.)	723
1. Поняття кредиту.....	724
2. Види кредитів.....	726
3. Кредитний договір та його характеристика	731
4. Зміст договору кредиту.....	733
5. Договір споживчого кредитування (Кучерявенко В. С.).....	734
6. Форми гарантування повернення кредитів.....	737

7. Відповідальність сторін за порушення зобов'язань за договором кредиту.....	738
Контрольні питання	740

Глава 41. ДОГОВІР БАНКІВСЬКОГО ВКЛАДУ (ДЕПОЗИТУ) (Спіжов В. В.)..... 741

1. Поняття та характеристика договору банківського вкладу (депозиту).....	742
2. Сторони договору банківського вкладу (депозиту).....	744
3. Зміст і форма договору банківського вкладу (депозиту)	745
4. Укладення, зміна і розірвання договору банківського вкладу (депозиту)	750
5. Види договору банківського вкладу (депозиту)	751
6. Відповідальність за договором банківського вкладу (депозиту).....	752
7. Зміни договору депозиту у військовий період.....	753
Контрольні питання	754

Глава 42. БАНКІВСЬКИЙ РАХУНОК (Аврамова О. С.)..... 755

1. Поняття та характеристика договору банківського рахунку ...	756
2. Види банківських рахунків.....	758
3. Порядок відкриття банківського рахунку	762
4. Права та обов'язки сторін по договору банківського рахунку	764
5. Правові наслідки неналежного виконання банком операцій за рахунком клієнта	765
6. Договори, що супроводжують договір банківського рахунку..	766
7. Договір на відкриття карткового рахунку та обслуговування платіжної картки	767
8. Порушення за договорами карткового рахунку	771
Контрольні питання	773

Глава 43. ДОГОВІР ФАКТОРИНГУ (Малиновська Т. М.)..... 774

1. Поняття та юридична характеристика факторингу.....	774
2. Місце договору факторингу в системі договірних прав	777
3. Види договорів факторингу (Чапінчадзе Я. О.)	779
4. Зміст і виконання договору факторингу	780
Контрольні питання	784

**Глава 44. ДОГОВОРИ ПРО РОЗПОРЯДЖЕННЯ
МАЙНОВИМИ ПРАВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ** (Дідук А. Г., Шишка Р. Б.) **785**

1. Загальні положення про розпорядження
 майнowymi правами інтелектуальної власності..... 786
2. Поняття та характеристика ліцензійного договору 789
3. Правове становище сторін за ліцензійним договором..... 791
4. Укладення та припинення ліцензійного договору 792
5. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта
 права інтелектуальної власності (Шишка Р. Б.) 795
6. Договір про передання виключного майнового права
 інтелектуальної власності..... 796
7. Договір інжинірингу 799
- Контрольні питання 800

Глава 45. ДОГОВІР КОМЕРЦІЙНОЇ КОНЦЕСІЇ (Дідук А. Г.) **801**

1. Поняття, характеристика
 і види договору комерційної концесії 801
2. Зміст договору комерційної концесії..... 803
3. Правове становище сторін
 за договором комерційної концесії 805
4. Відповідальність сторін за договором комерційної концесії 808
- Контрольні питання 811

Глава 46. ДОГОВІР ПРО СПІЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ (Дідук А. Г.)..... **812**

1. Загальні положення про спільну діяльність..... 812
2. Договір простого товариства..... 814
3. Сторони у договорі простого товариства 816
4. Зміст договору простого товариства..... 817
5. Права та обов'язки учасників договору простого товариства.... 817
6. Відповідальність сторін за договором простого товариства ... 818
7. Припинення договору простого товариства 820
- Контрольні питання 822

Глава 47. НЕДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ (Дідук А. Г.) **823**

1. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу..... 824
2. Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу..... 828
3. Вчинення дій у майнових інтересах іншої особи
 без її доручення 832

4. Рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи	834
5. Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи	836
Контрольні питання	839

Глава 48. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ІЗ ЗАВДАННЯ

ЗБИТКУ ТА/АБО ШКОДИ (Шишка Р. Б.).....840

1. Загальні положення про відшкодування шкоди	841
2. Види деліктних зобов'язань	845
3. Умови виникнення деліктних зобов'язань.....	847
4. Цивільно-правова відповідальність за завдання шкоди	850
5. Порядок та обсяг відшкодування заподіяної шкоди	852
Контрольні питання	853

Глава 49. ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ

ВИДІВ ДЕЛІКТІВ (Шишка Р. Б.)854

1. Система норм про відшкодування шкоди.....	856
2. Відшкодування шкоди при посяганні на життя та здоров'я людини.....	857
3. Зобов'язання про відшкодування власної шкоди.....	865
4. Зобов'язання про відшкодування чужої шкоди.....	870
5. Відшкодування шкоди, завданої у особливому стані.....	875
5.1. Відшкодування шкоди, завданої у стані крайньої необхідності.....	875
5.2. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою, яка не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними	876
6. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки	877
7. Відшкодування шкоди, що завдана кримінальним порушенням	880
8. Відшкодування ядерної небезпеки	884
9. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).....	885
10. Відшкодування шкоди, завданої агресією.....	886
Контрольні питання	890

**Глава 50. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У ЗВ'ЯЗКУ
ІЗ НАБУТТЯМ, ЗБЕРЕЖЕННЯМ МАЙНА
БЕЗ ДОСТАТНЬОЇ ПРАВОВОЇ ПІДСТАВИ (Шишка О. Р.) 891**

1. Загальна характеристика зобов'язань у зв'язку із набуттям,
збереженням майна без достатньої правової підстави 891
2. Умови виникнення зобов'язань з набуття,
збереження майна без достатньої правової підстави 895
- Контрольні питання* 898

Глава 51. ПОНЯТТЯ СПАДЩИНИ (Лаговська Н. В., Шишка Р. Б.) 899

1. Поняття спадкового права 901
2. Презумпції у спадковому праві 903
3. Поняття спадкування 904
4. Спадщина та її склад 905
5. Особливості спадкування окремих видів спадщини 907
6. Місце відкриття спадщини 911
7. Час відкриття спадщини 914
8. Види спадкування 917
9. Учасники спадкових правовідносин 918
10. Усунення від права на спадкування (Шишка Ю. О.) 922
- Контрольні питання* 923

Глава 52. СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАПОВІТОМ

- (Кожевникова В. О., Шишка Н. В.) 924*
1. Тестаментоздатність та її особливості 926
 2. Поняття та елементи заповіту 928
 3. Зміст заповіту 930
 4. Види заповітів 933
 5. Заповідальні розпорядження 937
 6. Форма заповіту 943
 7. Скасування, зміна заповіту 947
 8. Визнання заповіту недійсним 949
 9. Виконання заповіту (Кириченко Т. С.) 950
 - Контрольні питання* 955

Глава 53. СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАКОНОМ (Шишка Р. Б.) 956

1. Поняття та підстави спадкування за законом 957
2. Черги спадкування за законом 959
3. Спадкування за правом представлення 962

4. Розмір частки спадкоємців за законом	963
<i>Контрольні питання</i>	964
Глава 54. ПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ (<i>Шишка Р. Б.</i>)	965
1. Право на прийняття спадщини	966
2. Строк при прийнятті спадщини	968
3. Право на відмову від прийняття спадщини	971
4. Поділ спадщини між спадкоємцями	973
5. Договори між спадкоємцями	974
6. Прийняття спадщини дітьми	977
7. Охорона спадщини і управління нею	979
8. Оформлення права на спадщину	983
<i>Контрольні питання</i>	985
Глава 55. СПАДКОВИЙ ДОГОВІР (<i>Дідук А. Г.</i>)	986
1. Поняття і юридична природа спадкового договору	986
2. Сторони спадкового договору	988
3. Форма спадкового договору	990
4. Виконання спадкового договору	992
5. Припинення спадкового договору	998
<i>Контрольні питання</i>	1000

ВСТУП

Частина 2 підручника Цивільне право в Україні продовжує традицію турботи про якісне забезпечення навчальних дисциплін відповідно до традицій та новітніх правових конструкцій, та їх викладення, пошук оптимальних шляхів та форм доведення цивілістичних конструкцій до уваги студента і використання новітніх освітянських технологій: розширеного і деталізованого чи стислого. В ньому обрано компромісний варіант і більше звертається увага на ті конструкції, які не конкурують в інших законодавствах і чітко проведена авторська позиція.

В ньому викладені положення про зобов'язання, їх різновид договори, що не тільки передбачені ЦК України (формальний підхід), а які найбільше використовуються на практиці (прагматичний підхід), але досі не висвітлені в інших навчальних підручниках та посібниках (евристичний підхід).

Він підготовлений із дотриманням цивілістичної культури, підтримки сталих категорій зобов'язального права, скрупульозного відтворення положень актів цивільного законодавства (повага до національного законодавства), використання положень європейського цивільного права (компаративістичний аспект), практики його застосування (утилітарний аспект) та становлення підходів до цих відносин (доктринальний аспект). У цілісності вони формують нове освітянське середовище, як альтернативу запозиченню і популяризації у спрощеному виді надбань цивілістики. Окрема того по ряді інститутів проведено власне їх бачення.

У ньому проведена ідея про універсалізм зобов'язального і спадкового права, його відповідність вимогам зручності застосування, сприяння здійсненню закріплених суб'єктивних прав, стимулюванню боржників до виконання їх обов'язків, єдності право розуміння. Вказується на специфіку регулювання цих правовідносин в інших країнах та тенденції до універсалізації.

Адаптаційний вектор розвитку сучасного зобов'язального права взято в його Європейській версії. Його основу складає ідея про визначальну цінність права, його верховенство над законом, поділ права на приватне та публічне, можливість застосування прецеденту та широкому застосуванню договору для врегулювання відносин між автономними учасниками цивільних правовідносин.

Його матеріал розбито на модулі в рамках яких, відповідно до тематичних планів та спеціалізації підготовки фахівців, можлива деталізація їх змісту по кредитах. При тому механічного підходу не відбулося, а обсяг та наповнення модулів здійснюється по мірі заглиблення у правову матерію. На практичному рівні можуть бути певні особливості, але не настільки суттєві щоб мова йшла про особливе зобов'язальне право України. Скоріше йдеться про його прояви в формальному (позитивному) праві та доктрині в Україні.

Автори та наукові редактори усвідомлюють, що не всі теми витримані на високому теоретичному рівні і методичному рівнях і висвітлені рівноцінно і наперед вдячні за конструктивні поради та зауваження.